

og som ganske anderledes kunne tilfredsstille de Krav, som et saadant økonomisk Liv stiller til dem, end en ved Lov paabudt, af Staten ordnet og styret Laaneanstalt. Jeg skal tillade mig at oplæse en Paragraf af Lovene for en Sparekasse her i Omegnen af Kjøbenhavn, som handler om den Slags smaa Laan. Denne Sparekasse anbringer efter en temmelig stor Maalestof Indskud. Den nævnte Paragraf lyder saaledes: „Indskudene anbringes ved Udlaan mod haandfaaet Pant, i sikkre Obligationer, eller mod Revers og sikker Selvsfyldnerkaution, eller mod Pant i fast Eiendom indtil Halvdelen af Lagationssummen eller den Værdi, Direktionen anser Pantet at have. Husmandsklassen og Haandværkere have dertil fortrinlig Afgang.“ Denne Sparekasse har udlaant — den har ikke nogen stor Kapital — omtrent hvad den har til den Slags smaa Laan, og har saa godt som intet Tab havt. Den har omtrent udlaant 35,000 Kr. som Prioritetslaan og omtrent 35,000 Kr. som Driftslaan. Der svares 6 pCt. af Driftslaan og 5 pCt. af Prioritetslaan. Dette har hjulpet Egnen op. Det er en Egn, der vist som kun saa kan staa paa sine egne Ben. Den har den største Sygekasse, Landet har stiftet, og den er haaren udelukkende af egne Medlemmer, og i det Hele taget staar denne Egn i kommunal Henseende godt og selvstændigt, og hvis f. Ex. en saadan Lov som den, de ærede Herrer have foreslaaet, blev gennemført, vilde den virke ødelæggende paa en saadan Virksomhed paa dette Sted, og den vilde, efter min Overbevisning hemme de Bestræbelser, der paa andet Sted kunde komme frem for at arbejde i den Retning. (Høimark: Hvordan det?) Ingen kan konkurrere med Statskassen, der kun tager 4 pCt., og maaske endog ved et Magtbud kan nedsette Rente til 3 pCt. eller 2 pCt. — Jeg har her søgt at paavise de Hovedindvendinger, jeg har imod Forslaget. Det er en Ulig-
 hed mod den store Del af Befolkningen, der Alle lige godt kunne trænge til den Slags Laan. Haandværkere, der ikke have Hus i Cie eller Veie, kunne jo ikke faae Driftslaan — og det er dog dem, der især skulle have det; — Husmænd paa over 4 Ekr. Hartkorn kunne heller ikke faae det. Det er fremdeles en Lov, som efter min Overbevisning vil blive omgaaet meget betydeligt. Naar der kun kan gives Laan til en saadan Husmand under 4 Ekr. Hartkorn, og han skal staffe Selvsfyldnerkaution — der staar ikke, at den skal være god, men det antager jeg dog, at Forslagsstillerne mene, at den skal være — og saa hans Nabo, som har een eller to Lønder Hartkorn, trænger til Laan, og det vil vistnok være en temmelig let Sag, thi Folk kjen-
 de jo hinanden og ville gjerne være velvillige mod hinanden, saa behøver han blot at sige: „Du hører til de Privilegerede, som kunne faae Laan, men det kan jeg ikke, men her har Du en Selvsfyldnerkaution fra mig, saa kan

Du give mig en Kontra-Revers, saa faar Du Pengene til mig“. Jeg veed ikke, om Forslagsstillerne mene, at Staten skal kontrolere Anvendelsen af disse Laan saaledes, at man skal gjøre Rede for, hvorledes man anvender Pengene, da jeg ellers antager, at den Fremgangsmaade vil blive anvendt i stor Udstrækning. Jeg antager ogsaa, at de større Eiendomsbesiddere kunne anvende denne Trafik. Det er en Gang Statsmidler, der laanes ud, og naar man har faaet den lovlige formelle Ret, søger man at opnaa en saa stor Fordel, som man kan. Hvad Laanenes Begjæring angaar, vil der jo ogsaa blive en ganske interessant Konkurrence mellem dem indbyrdes, idet det er som en Slags Gaue, Staten giver, medens Andre jo give 5—6 pCt. Hvad enten det er store eller smaa Eiendomme, saa kunne som sagt disse smaa Eiendomme faae Pengene til 4 pCt. De ville begjære dem i stor Mængde, kun Enkelte kunne tilfredsstilles, og alle de Andre maa gaa med uforrettet Sag. Det bliver ikke dem — derfor er det, jeg nævner det — som efter Økonomiens Love mest trænge dertil, og som bedst kunne anvende Pengene, der blive hjulpsne, thi det kan Ingen se paa dem eller være i Stand til at bedømme. Der vil komme en Mængde Ansøgninger. Jeg antager ikke, at Forslagsstillerne samtids vil indbringe et Forslag om, at der kan faas Bevilling til at give højere Rente af den Slags Laan. Ellers vilde man ad den Vej komme til, at de, der bedst kunde anvende Pengene og give den højeste Rente, fik dem. Det vilde unegtelig være en interessant Omgaaen af Lovene; men det vilde være i Konsekvens med det Faktum, at man stadig maa betale for at komme til at svare 5 Procents Rente iftedetfor 4. Som sagt, jeg har fremhævet mine Betæneligheder ved Lovforslaget, men selve Lanen i det er jeg paa ingen Maade uvillig stemt imod og skal paa den anden Side indrømme, at, naar Forholdene ere, som de ere, at de større Pengeinstituter naturligvis ikke gjerne gaa til de meget smaa Lodder, og at det i et Land som Sjælland, hvor der er Egne med en meget spredt Befolkning, maaske kan vare altfor længe, inden den Slags Kreditkasser kunne hjælpe paa saadanne Lodder, kan det maaske svares, at Staten træder hjulpsende til under en eller anden Form. Den Form, Forslagsstillerne have givet deres Forslag, er jeg bestemt imod, men kan der f. Ex. i et Udvalg paapeges andre Veie, ad hvilke man kan hjælpe Kreditkasserne, saa vil jeg endogsaa gaa til at sige: Statsgaranti under visse Omstændigheder. Naar blot det private Initiativ og tilbuds den private Konkurrence kommer til at gjøre sig gjældende, og de komme ind under de almindelige økonomiske Love, skal jeg være meget villig til at give saadanne Forslag min Stemme. En direkte Statsunderstøttelse betragter jeg, som sagt, som det første store Skridt ind paa en socialistisk Ordning, og det